

*Postoje miestnej samosprávy
a podnikateľov k partnerskej
spolupráci a príklady dobrej
praxe*

doc. Ing. Marta Hamalová, CSc.
doc. Ing. Anna Belajová, PhD.
Mgr. Ivana Kováčsová

Úloha partnerstiev v rozvoji regiónov a obcí

Začiatkom 80-tich rokov sa začali presadzovať stratégie endogénneho rozvoja.

Skúmaním vplyvu formálnych a neformálnych inštitúcií na ekonomické a sociálne procesy viedlo k vzniku inštitucionálnej stratégie.

Malé a stredné firmy a siete, inovačné koncepcie, priemyselné klastre.

Partnerstvo je potrebné chápať ako široko koncipovanú spoluprácu medzi rozmanitými subjektmi v rámci trojsektorového zoskupenia spoločnosti, ktorí majú predpoklady a ambície participovať na regionálnom a miestnom rozvoji.

Partnerstvo je zároveň nástrojom hospodárskej a sociálnej politiky a pochopením potreby spájania sa ľudí a organizácií pre naplnenie cieľov na ktorých majú záujem.

Pozitívne efekty partnerskej spolupráce:

- zainteresovanie viacerých partnerov na rozvoji obcí a regiónov a docielenie konsenzu a podpory programov rozvoja,
- komplexnejšie využívanie odborných kapacít v území pri tvorbe a realizácii programových dokumentov,
- zistenie reálnych rozvojových zdrojov (finančných, materiálnych, personálnych) pre realizáciu a manažment projektov,

-
- vyššia miera legitímnosti a transparentnosti v rozhodovaní orgánov verejnej správy,
 - možnosť posilňovania inovačných procesov a získavania zručností aj mimo organizačného rámca jednotlivých inštitúcií,
 - väčšie možnosti získania externých i interných finančných zdrojov na rozvojové projekty.

Hamalová, Belajová, Matúšová členia partnerstvá podľa nasledovných znakov:

- podľa viazanosti (formalizované a otvorené),
- podľa sektorovej príslušnosti (verejno - verejné, verejno - súkromné, súkromno -súkromné, vicsektorové),
- podľa územnej pôsobnosti (supranacionálne, nacionálne, subnacionálne),
- podľa účelu vzniku (zabezpečenie verejných služieb, výstavba súčastí technickej infraštruktúry, prenesené kompetencie).

Vzt'ah miestnej samosprávy a podnikateľov k rozvoju partnerskej spolupráce na miestnej úrovni

Vyplýva z výskumu, ktorý uskutočnil riešiteľský kolektív u predstaviteľov miestnej samosprávy (92) a podnikateľov (112) pôsobiacich na miestnej úrovni v Trenčianskom, Žilinskom a Prešovskom kraji.

Predmetom výskumu boli ich názory a postoje na rozvoj partnerskej spolupráce, ktoré boli získané opytovacou metódou kombinovanou s riadeným rozhovorom.

Miestna samospráva a rozvoj partnerstiev

Predstavitelia samosprávy (88%) deklarujú, že rozvoj partnerstiev je nevyhnutným predpokladom pre napredovanie v rozvoji obce.

Hlavné dôvody pre iniciovanie partnerskej spolupráce:

- získanie finančných prostriedkov z fondov EÚ,
- získanie skúsenosti a know-how od partnerov,
- zlepšenie kvality života obyvateľov a zvýšenie príťažlivosti obce pre investície.

Obecné samosprávy rozvíjajú partnerskú spoluprácu:

- so susednými obcami (78%),
- s VÚC (38%),
- s organizáciami zabezpečujúcimi voľno-časové aktivity (35%),
- s podnikateľmi (30%) a
- s cirkvami (25%).

Významne chcú rozšíriť najmä spoluprácu s podnikateľmi (60%) a s rozvojovými agentúrami (42%).

Sociálni a ekonomickí partneri v 73% - tých skúmaných obcí sa nepodieľali na vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Viac ako polovica obcí si dala tento dokument vypracovať externými firmami. Takmer v 30% - tých obcí vypracoval Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja starosta s výkonným aparátom.

Necelých 20% obcí si vypracovalo Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja za účasti partnerov, ktorí sa priamo podieľajú na rozvoji obce.

Spôsoby ako samospráva iniciuje a napomáha rozvoju podnikania v obci:

- 30% predstaviteľov samosprávy podnikanie podporuje prostredníctvom vybudovania infraštruktúry,
- 15% obcí poskytuje podnikateľom úľavy na daniach,
- poskytovanie verejných zákaziek, miestnych grantov, vytváranie sietí malých a stredných podnikov je iniciatíva ojedinelá.

Podnikatelia a rozvoj partnerstiev

Podnikatelia potrebu partnerskej spolupráce vnímajú ako nutnosť vo vzťahu k iným firmám, s ktorými sú prepojení dodávateľsko - odberateľskými vzťahmi.

Vedomosti podnikateľov o potrebe partnerskej spolupráce pri zabezpečovaní rozvoja na miestnej úrovni potvrdzuje skutočnosť, že až 62 % podnikateľov nezaznamenalo v ostatných rokoch rozvoj partnerskej spolupráce v obci.

Zmysel partnerskej spolupráce so samosprávou vidia predovšetkým cez možnosť získania externých finančných zdrojov z EÚ.

Význam spolupráce pri tvorbe a realizácii programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vidí len 15% podnikateľov.

Význam takých efektov zo spolupráce ako je výmena know-how medzi partnermi, riešenie nezamestnanosti, zlepšenie kvality života vidí len veľmi málo podnikateľov (7%).

Viac ako 80% podnikateľov akceptuje to, že samosprávy sa starajú o budovanie infraštruktúry.

Výhrady k samospráve majú v tom, že málo komunikuje s podnikateľmi, podporuje len vybraných podnikateľov, a neponúka miestnym podnikateľom verejné objednávky.

Od obcí očakávajú podnikatelia viac podpory aj cez úľavu daní (54%).

Len málo podnikateľov (2%) ovplyvňuje podnikanie prostredníctvom účasti v zastupiteľskom zbore.

Príklady dobrej praxe

1. Viac sektorové partnerstvo v mikroregióne Cedron
2. Partnerstvo sociálnej inklúzie Šariš
3. Občianske združenie ALMA

Viac sektorové partnerstvo v mikroregióne Cedron

Mikroregióne Cedron predstavuje premyslenú, systematicky a organizovane inštitucionalizovanú forma viac sektorového partnerstva.

Do partnerstva je zapojených celkom 25 subjektov, z toho 7 obcí, 5 podnikateľov, 7 občianskych združení, a 6 fyzických osôb.

Financovanie partnerstva je zabezpečované z fondu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

V rámci partnerstva bolo podporených 29 projektov. Z toho 14 projektov predložili združenia, 6 projektov podnikatelia, 7 projektov obce, a 2 projekty boli predložené z iniciatívy občanov.

Projekty boli zamerané na skvalitnenie ponuky služieb, budovanie informačných systémov, úpravu verejných priestranstiev, činnosť spolkov, likvidáciu čiernych skládok a organizovanie spoločenských aktivít.

Partnerstvo podporuje predovšetkým tých partnerov, ktorí sú závislí buď od zdrojov, ktoré dostanú z miestnych rozpočtov, alebo sú malí podnikatelia.

Partnerstvo sociálnej inklúzie Šariš

Cieľom partnerstva je integrácia marginalizovaných skupín obyvateľstva a jednotlivcov do jednotného spoločenstva občanov regiónu.

Špecifické ciele partnerstva sú zamerané na zlepšenie životných podmienok ohrozených skupín obyvateľstva, uskutočňovanie programov sociálnej inklúzie, zlepšenie podmienok pri vstupe na trh práce, hľadanie spôsobov a realizovanie aktivít na eliminovanie chudoby.

Najvýznamnejšie aktivity partnerstva sociálnej inklúzie Šariš:

- kompletná databáza mimovládnych organizácií okresov Prešov a Sabinov,
- nové mimovládne organizácie
- systematické vzdelávanie pre mimovládne organizácie zamerané na oblasti: sociálny pracovník v samospráve, sociálne zručnosti – komunikácia, psychologické aspekty práce sociálneho pracovníka, nové sociálne služby v SR a účtovníctvo mimovládnych organizácií.

Občianske združenie ALMA

Partnerstvo malých pestovateľov viniča a producentov vína, a ostatných občanov obcí Gemersko-Turnianskeho regiónu v záujme aspoň čiastočného riešenia vysokej nezamestnanosti v regióne a udržiavania tradícií Gemera.

Vytýčené ciele partnerstva:

- posilniť identitu miestnych komunít,
- udržať a obnoviť pestovanie viniča, ovocia a výroby medu.

Realizované projekty partnerstva:

- založenie Turnianskej vínnej cesty, prostredníctvom ktorej súkromní malopestovatelia viniča zo 6 obcí, začali predávať víno cez regionálnu značku zatiaľ oficiálne neregistrovanú,
- vybudovanie „Pieckový háj“ (2009) prvý na Slovensku.
- rekonštrukcia stredovekej usadlosti Granárium v Jablonove nad Turňou,

Záver

Pochopenie zmyslu partnerskej spolupráce a ochota spolupracovať sú východiskovými krokmi k rozvoju partnerskej spolupráce.

Rozhodujúcu úlohu majú ľudské zdroje, ktoré môžu iniciovať, formovať a rozvíjať partnerské vzťahy.

Je potrebné venovať väčšiu pozornosť manažovaniu činnosti partnerstva a aktívnym členom, ktorí medzi sebou komunikujú a hľadajú konsenzuálne riešenia a reálne sa podieľajú na napĺňaní spoločného cieľa.

Ďakujem za pozornosť